

Afbildning af børn på internettet – er et etisk regelsæt løsningen?

Skrevet af: Sadedin E. Jepsen, Pædagog, Leder af Videncenter for IT pædagogik og forfatter til bogen "Den kreative computer" – om brug af IT i daginstitutioner. Læs mere om bogen på www.denkreativecomputer.dk.

De senere års debat har - ganske forståeligt - gjort mange forældre usikre og bange når det gælder netop afbildning af børn på internettet. I dag hvor flere og flere institutioner får hjemmesider med tilhørende billeder af børnenes aktiviteter og dagligdag, er dette en meget aktuelt problemstilling.

Gældende regler for afbildning af børn

I henhold til datatilsynets regler skal institutionen have forældrenes skriftlige samtykke for at lægge billeder af barnet op på institutionens hjemmeside. Reglerne varierer alt efter billedets type og karakter, men som udgangspunkt vil jeg altid anbefale institutionerne at få det skriftlige samtykke. Dette er ikke et område hvor der eksisterer tvivlstilfælde – læs mere på Datatilsynets hjemmeside www.datatilsynet.dk.

Men er et samtykke nok?

Problemet med et samtykke er, at det fungerer som en enten/eller situation. Enten må institutionen lægge alle billeder op, eller også må de slet ikke lægge billeder op – der er ingen mellemvej. At give sit samtykke og derved sige ja til at institutionen bare må lægge alle slags billeder på internettet (juridisk set), gør stadig at mange forældre siger nej.

Et Nej medfører to negative ting: Dels "snyder" forældrene sig selv for at kunne følge barnets aktiviteter visuelt i form af billeder og dels medfører det et uforholdsmæssigt stort administrativt arbejde for institutionen med at "sortere" billeder efter hvem der er på.

Et Ja er dog heller ikke kun af det gode, da det sætter institutionen i en svær situation. Det er nu pludselig en person, der uden anden reference end sin sunde fornuft, der skal vurdere om et billede ligger inden eller uden for den "acceptable" ramme, fx om billeder fra "store badedag" skal vises på hjemmesiden. De pt. relativt få institutioner, der har taget denne problematik til efterretning, løser ofte problemet ved at lave lukkede områder på institutionens hjemmeside, hvor forældrene skal indtaste et kodeord for at få adgang.

Denne løsning virker umiddelbart god, let og forståelig for alle – men den løser bare ikke problemet med hvilke billeder der skal lægges op – hvad enten det er et åbent eller lukket område. Dels skal institutionen stadig indhente samtykke fra forældrene, dels lukker man muligheden for at potentielle forældre kan se hvordan institutionen dokumenterer dagligdag, aktiviteter og ture, dels kan kodeord brydes, dels er det en administrativ opgave der kræver ressourcer og slutteligt er det måske en dyrere løsning.

Hvad gør vi så?

En anden og - mener jeg – supplerende løsning er at institutionen udarbejder et sæt **etiske retningslinier** for afbildning af børnene på hjemmesider på internettet. På denne måde opnår institutionen bl.a. at:

- Institutionen har et sæt klare kriterier eller regler de kan bruge når der arbejdes med billeder
- Forældrene involveres i løsningen og kan lade deres stemme blive hørt
- Alle brugere af hjemmesiden (både nuværende forældre og potentielle) kan se billederne
- Reglerne kan tages op til debat og revideres, da alle har et fælles grundlag at arbejde ud fra
- Ansvarret deles mellem forældre og institution

Et etisk regelsæt kan således også indeholde anvisninger om hvilke billeder der skal være tilgængelige for alle og hvilke der skal være i et lukket område. På denne måde supplerer et det etiske regelsæt et samtykke på en megen fin måde idet det uddyber og nuancerer grundlaget for det afgivne samtykke. Nedenstående er et bud på hvordan et sådant regelsæt kan udformes. Regelsættet er udarbejdet til Børnehaven Vingesuset.

Vingesusets løsning – et bud på et etisk regelsæt

Københavns Kommunes Børnehave Vingesuset beliggende i Vanløse, www.vingesuset.dk, må siges at være på forkant med udviklingen på dette område. Vingesusets leder Viggo Thommesen udtaler:

”Næsten i samme åndedrag som vi besluttede at få en hjemmesiden blev problemet om billeder af børn på internettet bragt op af både forældre og institutionen. Vi følte vi var nødt til at forholde os til denne problemstilling, da et af vigtige formål med hjemmesiden bl.a. er, at den skal anvendes til at dokumentere de aktiviteter der foregår i institutionen, og dermed meget gerne skulle indeholde billeder fra institutionens dagligdag. Dokumentationen foretages bl.a. for at give forældrene et bedre indblik i og forståelse for institutionens og dermed børnenes aktiviteter og dagligdag.....og billeder er en vigtig del heraf, da det er med til at give en bedre forældreservice.

Det etiske regelsæt er udarbejdet i tæt samarbejde med forældrebestyrelsen og der har været udbredt tilfredshed med denne fremgangsmåde. I dag har vi kun 3-4 forældrepar som ikke ønsker deres barn afbilledet på hjemmesiden, hvilket gør arbejdet med at sortere billederne meget lettere for os.”

Nedenstående følger det etiske regelsæt udarbejdet af Vingesusets ledelse og forældrebestyrelsen. Alle er velkomne til at lade sig inspirere og anvende det hele eller uddrag heraf i deres egen institution.

Etisk regelsæt

For valg og brug af foto på hjemmesiden, årsplanen & i nyhedsbrevet ”Brevduen”.

Ved valg af foto skal vingesusets ledelse vurdere billedet ud fra følgende regler:

1. Fotoet skal vise noget om børnehaven eller den pædagogiske aktivitet.
2. Fotoet må ikke kunne opfattes ydmygende/krænkende på barnet eller dets pårørende.
3. Fotoet må ikke kunne skade barnet nu eller på længere sigt. Der må f.eks. ikke bruges fotos hvor man kan se barnets kønsdele.
4. Der skal tages hensyn til familiens religion og kultur.
5. Der skal stå på hjemmesiden at billederne ikke må bruges i andre sammenhænge.
6. Forældremyndighedsindehaveren skal give skriftlig tilladelse til, at der må bruges billeder med deres børn på.
7. Hvis der bruges portrætbilleder o.l. skal der gives tilladelse til hvert enkelt foto fra forældremyndighedsindehaveren.
8. Hvis barn eller den pårørende ønsker det, skal fotoet fjernes omgående.
9. Leder eller souschef skal give tilladelse til alle billeder der anvendes.
10. Alle skriftlige tilladelser til brug af foto ophører ved evt. lederskift og skal derefter genfornyes.
11. Tilladelsen kan til enhver tid skriftligt trækkes tilbage.

Ovenstående er et godt bud på hvordan et sådant regelsæt kan se ud. Hver enkelt institution er forskellig og der kan være flere eller færre regler alt efter behov og institutionens situation, men jeg vil hermed gerne opfordre alle institutioner til at gøre sig tanker om denne problemstilling, da det er et godt og relevant redskab der vil kunne finde anvendelse i mange institutioner – og gøre livet lidt lettere for alle parter.

Link til dokument på datatilsynets hjemmeside, der omhandler offentliggørelse af billeder på internettet: www.datatilsynet.dk/include/show.article.asp?art_id=584&sub_url=/Vaerd_at_videre/indhold.asp